

## Preusmjeravanje turizma prema održivoj zelenoj makroregiji

Međunarodna EUSAIR tematska stručna konferencija „Preusmjeravanje turizma prema održivoj zelenoj makroregiji“, održana u organizaciji Ministarstva turizma i sporta, podržala val optimizma vezano za budućnost turizma, ali uz suradnju, inovacije i brzinu promjena koje postaju presudne

Ministarstvo turizma i sporta, kao projektni partner na EUSAIR Facility Point projektu i koordinator EUSAIR teme Održivi turizam za cjelokupno područja jadransko-jonske makroregije, organiziralo je i vodilo iz Rovinja međunarodnu tematsku stručnu konferenciju "[Preusmjeravanje turizma prema održivoj zelenoj makroregiji](#)". Konferencija se izravno obraćala turističkim dionicima jadransko-jonske regije u cilju jačanja njihovih kapaciteta, poticanja na partnerstva za buduće zajedničke projekte i na aktivno sudjelovanje u provedbi EUSAIR-a - Europske strategije jadransko-jonske makroregije. Događanje je održano u hibridnom formatu i virtualno je okupilo više od 25 govornika i 140 sudionika - stručnjaka iz područja turizma, poduzetnika, predstavnika europskih institucija te predstavnika lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti s cijelog područja makroregije.

Konferenciju je otvorila ministrica **Nikolina Brnjac**, a u uvodnom dijelu ispred Europske komisije govorio je **Ślawomir Tokarski**, direktor Uprave za europsku teritorijalnu suradnju, makroregije, Interreg i provedbu programa Europske komisije (DG Regio). Pozdravnim govorima uključili su se i iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, ministar vanjskih i europskih poslova **Gordan Grlić Radman** i ravnateljica Uprave za teritorijalnu suradnju MRRFEU **Stella Arneri**.

Ministrica **Brnjac** podsjetila je kako Hrvatska zajedno s Albanijom koordinira četvrti EUSAIR tematski stup Održivi turizam - *Vjerujem da naš pristup aktivnostima u ovom stupu odgovara potrebama suvremenih turista da ostave „zeleni otisak“ u destinacijama koje posjećuju, uz dodatno povezivanje s lokalnim zajednicama i kulturom regije. Razvoj kulturnih ruta i njihovo upravljanje, što uključuje multimodalna turistička putovanja, ruralni razvoj i nova radna mjesta, podržat će daljnje očuvanje i unapređenje kulturne i prirodne baštine, očuvanje biološke raznolikosti, umjetnosti i lokalne gastronomije.* Ministrica je dodala kako je hrvatskom turizmu upravo za ulaganja u inovacije, korištenje obnovljivih izvora energije i učinkovitije korištenje digitalnih tehnologija, kroz **Nacionalni plan oporavka i otpornosti**, osiguran do sada najveći izravni paket potpora iz europskih fondova - 2,2 milijarde kuna.

*Jadransko-jonska regija pravi je kulturni „melting pot“ koji uvelike doprinosi tome da Europa bude jedna od najpopularnijih destinacija na svijetu. Svojim jedinstvenim iskustvima: od gastronomije, prirodne i kulturne baštine, tradicije, gostoprimstva, povijesnih znamenitosti, impresivnih obala djeluje kao magnet za širok izbor turističkih iskustava - naglasio je pozdravljajući sudionike **Ślavomir Tokarski** - Turizam ne doprinosi samo BDP-u zemalja, on također potiče ljude na međusobne kontakte. Ova osobna iskustva zbližavaju nas i omogućuju nam da vidimo da u Europi ne dijelimo samo zajedničku budućnost nego i zajedničku povijest i kulturne utjecaje. Također želimo da ljudi iz cijelog svijeta ponovno mogu uživati u našem kulturnom bogatstvu, ali na siguran i otporniji način.*

*Pa što je sljedeće?* -postavio je pitanje sebi i svim prisutnima. U nastavku je dao nekoliko odgovora Europske komisije: borba protiv pandemije i dalje ostaje kritični faktor za povratak povjerenja ljudi u sigurna putovanja, a važnost pridržavanja Pariškog sporazuma i

ograničavanje globalnog zagrijavanja na 1,5 stupnjeva, citirao je predsjednicu EK von der Leyen, „podsjeća nas sve da se nema više vremena za gubljenje“.

*Sektor turizma je mač s dvije oštrice u tom pogledu: vrlo je osjetljiv na klimatske promjene, ali u isto vrijeme i uvelike doprinosi emisijama stakleničkih plinova. Ne možemo zatvoriti oči pred ovim. Covid-19 je možda usporio letove i broj turističkih posjetitelja, ali nakon što se sektor bude u potpunosti mogao ponovno pokrenuti, turizam ne može nastaviti biti glavni doprinositelj emisijama CO2. Dugoročni oporavak turističkog ekosustava mora podržati borbu protiv klimatskih promjena - upozorio je Tokarski.*

U završnom dijelu svog izlaganja pozvao je sve dionike da se aktivno uključe u reviziju EUSAIR Akcijskog plana koja je u tijeku te da u djelovanju veći prostor daju mladima kako bi oni imali direktni utjecaj na svoju budućnost. *Njihov entuzijizam i predanost zelenijoj, pametnijoj i digitalnijoj Europi izražen je u mnogim događajima za mlade kojima sam prisustvovao tijekom prošle godine. Mi, kao kreatori politike, pozvani smo ih saslušati i dati im pravi prostor za sudjelovanje -zaključio je Tokarski.*

Radni dio konferencije odvijao se nastavno u tri tematska bloka:

- *Održivo upravljanje kulturnim rutama na području jadransko-jonske makroregije;*
- *Prekomjerni turizam i oporavak: trendovi i perspektive i*
- *Revizija EUSAIR Akcijskog plana: prvi uvidi.*

Konferenciji se odazvao velik broj sudionika i govornika koji su svi zajedno uvelike doprinijeli kvaliteti i značaju događanja.

Među panelistima i moderatorima posebnu pažnju privukli su Alessandra Priante, direktorica Regionalnog ureda za Europu UNWTO-a, Marie Audren, generalna direktorica HOTREC-a, krovne udruge hotela, restorana i barova u Europi, Eric Dresin, glavni tajnik Europske udruge turističkih agenata i turoperatora (ECTAA), gošće iz Europske komisije: Nadine Lakhal iz DG Regio i Ramune Genzbigelyte-Venturi iz DG Grow, Stefano Dominioni, ravnatelj Europskog instituta za kulturne rute (EICR), Daniela Angelina Jelinčić iz Instituta za razvoj i međunarodne odnose (IRMO) te Renata Tomljenović iz Instituta za turizam (IT) iz Zagreba. U konferenciju su se u završnom radnom dijelu uključili i EUSAIR nacionalni koordinatori iz Slovenije, Albanije i Hrvatske.

Zaključke konferencije sažeo je glavni tajnik Ministarstva turizma i sporta, Tonči Glavina.

Kultura daje prepoznatljiv i poželjan profil destinacijama, pokreće ljude u nove prostore. Participativna dinamika održivog turizma, transformativne i inovativne akcije diverzifikacije politika u razvoju proizvoda oko jezgre kulture i baštine destinacija dobar su smjer razvoja. **Storytelling i storydoing** trebaju postati sastavni dio novog inovativnog tematskog kulturno-turističkog proizvoda.

Kulturne rute predstavljaju moćan alat za diverzifikaciju ponude EUSAIR-a, za preusmjeravanje turističkih tokova, za prevladavanje sezonalnosti i za uvođenje novih turističkih interaktivnih i hibridnih proizvoda, kombinirajući kreativni i gastronomski, biciklistički i foto turizam, spori i wellness turizam. Sve to ne može se postići bez uključivanja zajednica i malih lokalnih poduzeća koji su nužni dio procesa razvoja održivog turizma na kulturnim rutama.

Jadransko-jonska makroregija krhko je područje, izloženo i ugroženo klimatskim promjenama, jednako kao i što epidemija COVID 19 -staklenički plinovi i virusi ne poznaju državne granice i prelaze ih bez putovnica. Iako su pandemijom COVID-19 2020. godine najteže bile pogođene one zemlje koje su jako ovisne o obalnom i pomorskom turizmu, ono što smo također naučili je da izazovi obično donose i nove ideje i nova neočekivana rješenja.

Promjena vrijednosti naših posjetitelja, potreba za sigurnošću, zaštitom, za otvorenim autentičnim prostorima, očito traži i novu odgovornost, ali i integrirani pristup upravljanju EUSAIR destinacijama. Kako bi se prevladala kriza, uvedeni su zajednički inovativni poslovni modeli kroz projekte i suradnju više EUSIAR tematskih stupova, uključujući brigu o okolišu, prirodnim i kulturnim, kulturnim vrijednostima i ekološkim strukturama. Smjer nužnih promjena vodi ka zelenoj tranziciji, digitalizaciji, multimodalnosti, klimatskoj otpornosti, integriranom, odgovornom i pametnom upravljanju prostorima i destinacijama.

Revizija Akcijskog plana EUSAIR-a koja je u tijeku dat će veći prostor i veću važnost inovacijama i održivosti u svim EUSAIR tematskim stupovima. Akcijski plan, kako je istaknuo Sanjin Vlastelica iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova, „živ“ je dokument i s vremena na vrijeme ga treba evaluirati i revidirati. Strateški dokument Europske komisije *Tranzicijski put za turizam / Tourism Transition Pathway*, na kojem se ove godine intenzivno radi i uskoro bi trebao biti završen, bio je poticaj i za reviziju Akcijskog plana EUSAIR-a. Revizija bi trebala turizmu jadransko-jonske makroregije donijeti promjene kako bi postao otporniji, inovativniji i održiviji ekosustav. Održivost će morati biti pokretač za srednjoročne planove EUSAIR destinacija.

Podizanje svijesti o naporima u pogledu održivosti bit će ključno za destinacije, a konkurencija će biti teška. Održiviji, digitalniji i otporniji turistički i ugostiteljski ekosustav nedvojbeno može postati stvarnost. Ugostiteljski sektor i usluge, turoperatori i putničke agencije imat će ključnu ulogu u pomaganju destinacijama da oblikuju svoju ponudu te u informiranju, educiranju i uvjeravanju kupaca na odgovorno razmišljanje.

Finalni dokument Europske komisije *Tourism Transition Pathway* najavljen je za siječanj 2022. godine.

Osim što koordinira temu Održivi turizam za svih 9 zemalja EUSAIR-a, Ministarstvo turizma i sporta u tijeku je procesa izrade nacionalne *Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine*. Sve to trebalo bi doprinijeti nužnim transformacijskim promjenama o kojima se raspravljalo tijekom ove konferencije.